

Чернявський Іван Юрійович

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри маркетингу та міжнародної торгівлі,

Національний університет біоресурсів

та природокористування України

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-484-2-36>

ПРОРИВНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Сьогодні, побудова проривних моделей розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки має здійснюватися на концептуальних засадах, які враховують загострення конкуренції в аграрній сфері, трансформацію агробізнесу, глобальні зміни, активізацію інновацій, цифровізацію, біотехнології, автоматизацію, кліматичні коливання, необхідність підтримки сталого розвитку, економічну ефективність, ресурсну нестабільність, кваліфікацію персоналу, нові вимоги споживачів, що дозволить підприємствам швидше реагувати на зміни, впроваджувати інновації, формувати нові підходи до екологічної безпеки, підвищити продуктивність і результативність, більш ефективно інтегрувати інноваційні агротехнології у виробничий процес, що, в свою чергу, забезпечить зростання економічних показників.

Останнім часом, актуалізувались наукові дискусії щодо стратегій та моделей розвитку інтелектуального капіталу підприємств, глибокі дослідження у зрізі цієї проблематики знаходимо у публікаціях таких визнаних дослідників, як: О. Бутнік-Сіверський, О. Гудзь, Г. Житченко, Г. Козинець, Ж. Максименко, В. Маргасова, О. Яворська, Марценюк Л.В., О. Пилипенко, О. Собко, Г. Яловий [12], Dumay J., Guthrie J. та інші.

Сьогодні, підвищення ролі „інтелектуального капіталу підприємств у відтворювальних процесах повинно стати основою для формування нової парадигми управління вітчизняними

суб'єктами господарювання – менеджменту знань. Її важливість визначається практикою багатьох процвітаючих компаній світу: за оцінками фахівців, у середньому 80% їх ринкової вартості забезпечують нематеріальні активи та корпоративні знання, а 95% біржової вартості високотехнологічних організацій припадають на нематеріальні активи” [2, с. 258].

Використання даних і аналітики стало невід'ємною частиною аграрного бізнесу, інтелектуальний капітал сприяє впровадженню цифрових платформ для управління процесами, тобто він стає ключовим ресурсом для сталого розвитку аграрної сфери. „Такі зміни в умовах цифрової економіки відбуваються швидко і стають вирішальним чинником конкурентних здатностей підприємств” [1].

Випереджальна, перспективна, проривна модель розвитку – це концепція, яка використовується для визначення стратегії майбутнього розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки, що враховує нові виклики сьогодення та прогнозує майбутні, оскільки вона базується на передбаченні змін, аналізі поточного стану та виявленні можливих тенденцій.

Ключовими концептуальними аспектами проривної моделі розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки мають бути: аналітична база, що формується на основі даних про поточний стан і динаміку змін; врахування зовнішніх та внутрішніх чинників у економічному, соціальному, політичному, екологічному зрізі; стратегічна зорієнтованість, оскільки модель визначає мету, цілі, ключові завдання, які необхідно досягти в довгостроковій перспективі; гнучкість і адаптивність, тобто вона повинна враховувати можливість змін у зовнішньому середовищі; інноваційність, має включати нові ідеї, технології та підходи.

Наголосимо, що такий підхід до побудови проривної моделі розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки суттєво відрізняється від традиційних підходів побудови моделей тим що:

- передбачає погляд у майбутнє, так, традиційні моделі фокусується на поточних потребах і короткострокових цілях, а

перспективна модель розвитку зорієнтована на довгострокову стратегію і враховує потенційні зміни та тренди, які можуть вплинути на майбутнє;

- традиційні моделі використовують конкретні, зафіксовані кроки, а перспективна модель є гнучкою, адаптивною і дозволяє коригувати стратегію залежно від змін обставин;

- традиційні моделі більше орієнтовані на використання існуючих ресурсів і практик, а перспективні, інноваційні, включають нові ідеї і технології, щоб забезпечити більш ефективний розвиток;

- перспективна модель спирається на детальний аналіз і прогнозування, а традиційна, частіше базується на досвіді минулих періодів.

- традиційна модель може зосереджуватись на окремих аспектах діяльності, тоді як перспективна, розглядає систему масштабно, в цілому.

Такий підхід до побудови проривної моделі розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки доцільно використовувати завдяки його здатності адаптуватися до змін та передбачати виклики на стратегічну перспективу для прогнозування ринку, розробки нових продуктів, технологій, програм збереження довкілля, використання природних ресурсів, визначення потенційних можливостей і ризиків, впровадження інноваційних рішень, формування стратегічної дорожньої карти розвитку враховуючи соціально-економічні, кліматичні, технологічні й політичні чинники та альтернативні сценарії потенційних змін у майбутньому. Запропонований підхід до побудови проривної моделі розвитку інтелектуального капіталу підприємств аграрної сфери в умовах цифрової економіки може стати ключовим інструментом для підвищення їхньої конкурентоспроможності та ефективності.

Список використаної літератури:

1. Гудзь О. Є., Гадицький М. Г. Формування цифрової екосистеми в нових реаліях управління підприємством. *Інтелект XXI*. 2024. № 1. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2024-1.6>

2. Житченко Г. О. Сутність та визначення поняття „інтелектуальний капітал”. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 12. С. 255–259. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/43.pdf